

BÜROKRATİK UYUŞMAZLIK

Namık Ceylanoğlu
Genel Sekreter

Bültenimizin ilerideki sayfalarında haber kısmında vermekte olduğumuz bir çalışmayla ilgili olarak burada bazı şeyleri anımsatmak istiyorum. Sözünü ettiğimiz çalışma, **Bakanlar Kurulunca Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıfların Vergilendirilmesi ve Bağışlar** konulu çalışmadır. Yani, yeni bir vergilendirme çalışması. Bu çalışmayı önemsiyor ve savunuyoruz. Ancak, bu çalışmayı TÜSEV adına yapan arkadaşımız ve mali danışmanımız Hayati Şahin'in önsözü çok dikkat çekicidir. Diyor ki; **önerdiğimiz tüm değişiklikler kamu yararı götüğü için Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınan vakıflara yeni bir şey getirmiyor. Talebimiz sadece 1967 tarihli 903 sayılı yasa ile vergiden muaf vakıflara tanınan vergi muafiyet sistemine geri dönüşten ibarettir.** Demek ki her iktidar bir anlamda yürürlükte olmasından pişmanlık duyulan 903 sayılı yasadaki vakıflar lehine olan bir muafiyet maddesini adeta biçerek bu önemli kurumu etkisiz hale getirmeyi misyon edinmiş.

Bir devletin kendi verdiği vergi muafiyetini adım adım ortadan kaldırması adeta bu yasağı çıkartmış olmaktan duyduğu pişmanlığın bir göstergesi, bindiği dalı kesmesidir. Bu durum örneği az görülen bir olaydır. Sivil toplum kuruluşlarını ilgilendiren yasalar, diğer yasalardan çok farklı dinamiklere ve içeriklere sahiptir. Yasa çıkarılmadan önce toplumsal talep iyice incelenmeli, konsensüs sağlanmalı ve zaman içinde toplumsal gelişmeler izlenmeli, diğer ülkelerdeki örnek teşkil edecek uygulamalara bakılmalı ve STK'ların özgürlük alanını sürekli genişletecek ve daha fazla kamu yararlı hizmet üretecekleri yasal ve mali ortam yaratılmalıdır. Bu, hükümetlerin ve yasamanın öncelikli hedefi olmalıdır. Halbuki mevcut durum özellikle vakıf varlığına karşı devletin ciddi bir mücadele içinde olduğunu göstermektedir.

Her dönemde yasama ve yürütme STK'lara mesafeli kalmış, bundan etkilenen devlet bürokrasisi ise açıktan olmasa dahi güvensizliğini pasif bir şekilde hep sergilemektedir. Bu durum kendini ağırlaştırılmış bürokrasi, çözümsüzlüğün çözüm gibi gösterilmesi, talep ve işlemlerin ertelenmesi ve geç sonuçlandırılması şeklinde kendini göstermekte ve bu durum STK'lara sosyal maliyet olarak geri dönmektedir. Aslında devlet bürokrasisi ile sivil toplum kuruluşları arasında kapatılması güç bir anlayış farkı vardır. Bu durum çok donanımlı ama derdini anlatamayan STK camiasını karar makamları ile çok kez karşı karşıya getirmektedir.

Çağdaş demokrasilerde önemi gittikçe artan, zaman zaman başvurulması kaçınılmaz olan ve kurumsallaşan **sivil itaatsizlik**, sivil toplum sorunlarının çözümünde çözümsüzlüğü çözüm olarak algılayanlara karşı başvurulmuş bir yol olmaktadır. Eğer STKlar veya sivil inisiyatifler her gün seslerini yükseltiyorlarsa, bu öncelikle bir demokrasi ve sonra da toplumun demokratik taleplerini çağrıştırmaktadır.

Devamlılıktan yoksun sermaye birikiminin, ülkemizin zorunlu kalkınma ve ilerleme sorunlarını çözümlenmeye yetmemesi ve hukuksal temeldeki yetersizlikler, sosyal dayanışmanın ürünü olan STK'ların doğma ve gelişme sancılarını hızlandırmıştır. Ancak devlet bürokrasisinden beklenen STK'ların ilerlemesine her fırsatta engel olmamasıdır. Dernek ve vakıflar yükselen yaşam düzeyi yanında hızla artan nüfusun talep ve beklentilerine cevap veremeyen devletin, kollektif bir bilinçle karşılıklı yardımlaşmaya yönelmesi ile ortaya çıkmıştır. Sosyal düzenin sadece devlete ödenen vergilerle sağlanması görüşü yerini, varlığını ancak akılcı ve adil bir fırsat eşitliği içinde kamunun ihtiyaçlarını karşılamaya, böylece bireysel bencillikten sosyal ortaklığa ve sorumluluğun paylaşımına yönelmesine bırakmıştır.

Devlet bürokrasisi burada engelleyici değil, toplumsal örgütlenmeyi teşvik edici, sorunları çözücü ve toplumsal huzuru sağlayıcı bir misyon yüklenmelidir. Haklı beklentimiz de bu yoldadır.

DR.ŞENTÜRK UZUN DERNEKLER DAİRE BAŞKANLIĞI'NA ATANDI

2002 yılında kabul edilen AB uyum yasaları çerçevesinde İçişleri Bakanlığı bünyesinde kurulan Dernekler Daire Başkanlığı'na Dr.Şentürk Uzun atanmıştır. Bu yapılanma her ne kadar İçişleri Bakanlığı bünyesinde yapılmış ise de derneklerimiz ilk kez güvenlik güçleri yerine sivil bir otorite ile yüz yüze gelmektedir. Ülkemizde 78.500 derneğin aktif olduğu düşünülecek olursa bu yapılanmanın önemi yadsınamaz. Dr.Şentürk Uzun, bir mülki idare amiri olarak başarı dolu geçmişinde elde ettiği deneyimleri sivil toplumun gelişmesi için bizlerle paylaşacağından emin olarak kendisine başarı ve esenlikler diliyoruz.

Kısa Özgeçmişi

Lisans	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi	1985-1989
Y.Lisans	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Ana Bilim Dalı	1989-1994
Doktora	: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Middlesex Üniversitesi İşletme Fakültesi Londra – İngiltere	1994-2002 2000-2001
Profesyonel Deneyim	: Kütahya / Pazarlar, Konya / Hadim, Ağrı / Taşlıçay, Samsun / Ladik Kaymakamlığı ve Sakarya'da Marmara depremi sonrası Vali Yardımcılığı, İller İdaresi Genel Müdürlüğü Şube Müdürlüğü.	

MÜTEVELLİLER HEYETİ TOPLANTISI

TÜSEV'in 2002 yılı faaliyetleri, mali durumu ile, 2003 yılı bütçe ve programının görüşüldüğü Mütevelliler Heyeti toplantısı Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi'nde 26 Mayıs 2003 günü yapıldı. Katılımcılar konuşmalarında, ağırlıklı olarak 4734 sayılı Kamu İhale Yasası'yla ilgili görüş belirttiler.

- Kamu İhale Kanunu yasa tasarısına vakıf üniversitelerinin dahil edilmesinin doğru olmadığını aynı şekilde, üniversitelerin kurdukları vakıfların da bu yasa tasarısı dışında tutulmasının gerektiğini, aksi taktirde üniversitelere ve vakıflara yapılacak kurumsal ve bireysel bağışların azalacağını, düşünülen ihale sisteminin kalite ve güvenliği dikkate alınmayan, sadece eksiltme esasına dayalı ve gelecek yıllara sari artışlarla yürütülen bir sistem olduğu ve kaynak, zaman ve emek israfından öteye gitmediği belirtildi.
- Ayrıca, Devlet üniversitelerini besleyen vakıflardır. Onların bu yolla (Kamu İhale Yasası) denetim altına alınması çabaları sivil toplumun devlet denetimi altına sokulması anlamını taşımaktadır. Devlet, üniversitelere kaynak aktarmadığı gibi vakıflar yoluyla elde edilen kaynaklara da el atarak bağışın yolunu kesmektedir.
- Derneklerin bir yasası olmasına rağmen vakıfların bir yasanın olmamasının önemli bir eksiklik olduğu, yeni Medeni Kanunla getirilenler açısından bakıldığında ise 903 sayılı yasanın daha ileri bir yasa olduğu ancak zaman içinde etkisizleştirildiği belirtildi. Bu bağlamda Medeni Kanunun Vakıflar Genel Müdürlüğünü bir denetim makamı olarak görmesi nedeniyle geçmişte çıkarılan bazı genelge ve tebliğlerle VGM'nin bir vesayet makamı haline döndüğü ifade

edildi. Bu nedenle bu vesayetin kaldırılması, VGM'nin sadece mevzuata uyum açısından denetim yapmasının yeterli olacağı belirtildi.

TÜRKİYE'DE KURUMSAL FİLANTROPİ

Filiz Bikmen

Program Direktörü

Uluslararası üçüncü sektör literatürüne artık iyice yerleşmiş bir kavram olan filantropi (*philanthropy*) farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Kelime Yunanca'dan gelmekte olup "insan sevgisi" demektir. Modern tanımlamalara göre ise; bir bireyin veya grubun ortak faydayı ileriye götürmek ve yaşam koşullarını iyileştirmek için yaptıkları gönüllü bağışları kapsamaktadır. Geniş anlamda modern filantropi, ortak faydanın desteklenmesi için yapılan gönüllü hayri bağış demektir. Bugünün dünyasında filantropi ise kelimesi, sadece verme ile ilgili olmayıp aynı zamanda birçok nedenle toplumun yaşam kalitesini geliştirmeye ilgi duyan yaygın bir vakıflar ağını, kurumsal bağışçıları ve bağışçı bireyleri içine almaktadır. Filantropinin bu anlamda bir kurumsallaşmayı ifade etmesi her ne kadar kaynağını ABD'de bulsa da, bugün uluslararası üçüncü sektör filantropi kavramını, kar amacı gütmeyen kuruluşlara vakıf ve şirketler tarafından yapılan para yardımı için kullanılmaktadır. Bu tür verme biçimi ise sıklıkla düzenli filantropi ve bağış olarak adlandırılmaktadır.

Türkiye ve Türk insanı Osmanlı döneminden gelen, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluşuyla devam eden ve bugünlere dek ulaşan zengin ve önemli bir filantropi geleneğine sahiptir. Osmanlı döneminde vakıflar kamu hizmetlerinin filantropi yoluyla sağlandığı birincil kurumsal mekanizmalardı. Geleneksel olarak vakıfların temel işlevi halkın ihtiyaçlarını gidermekti. Bugün devlet kurumlarınca verilen birçok hizmet (yol, okul, hastane gibi) başlangıçta özel girişimlerce sağlanmaktaydı. Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte, yeni kurulan devlet kuruluşlarının kamu hizmetlerini üstlenmesi ile; bir zamanlar tamamen özel girişimlerin desteğiyle ilerleyen süreç bir anlamda tasfiye edilmiştir.

Bu arada, Vakıflar Kanununda yapılan değişiklikler ve buna bağlı uygulamalar devletin, kamu yararının dağıtımında daha fazla sorumluluk almak istemesinin sonucu olarak, yavaş da olsa kesin bir şekilde özel kurumların çalışmalarını sekteye uğratmıştır. Türkiye yaklaşık otuz yıl önce, demokrasisini geliştirerek serbest piyasa ekonomisinin güçlenmeye başladığı yeni bir döneme girmiştir. Bugünün Türkiye'si ise, sosyal ve ekonomik sistemdeki hızlı değişimlerin ve özellikle Avrupa Birliği üyeliğine aday olmasının etkisiyle bu dönemin doruğuna çıkmıştır. Bu değişimin sonucu olarak devlet, sosyal ve ekonomik eşitsizliğin önemli ölçüde boy gösterdiği, 70 milyondan fazla nüfusa sahip bir ülke olarak özel ve kar amacı gütmeyen kuruluşlara kamu yararlı hizmetlerin sağlanmasında yardım etmeleri için çağrıda bulunmaktadır. Özel sektör ve üçüncü sektör sadece temel hizmetlerin sağlanması değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik değişimin beraberinde getirdiği, farklı ihtiyaçların giderilmesini desteklemek konusundaki rolünü yeniden tanımlamak için çalışmalarda bulunmaktadır. Böylece Türkiye'de filantropik destek, dayanak noktası bozulmadan kalmış ama içinde bulunduğu şartlar önemli ölçüde değişmiştir.

Türkiye'de Kurumsal Filantropi'nin Mekanizmaları

Dünü ve bugünü ile Türkiye'de filantropinin portresini bu şekilde kısaca çıkarttıktan sonra, özel sektör kurumlarının güncel olarak filantropik destek sağladıkları çeşitli mekanizmaları ele alalım. Medeni Kanunun 1926'da yürürlüğe girmesiyle devlet tarafından kurulanlar da dahil 4500'den fazla "yeni" vakıf kurulmuştur. Bunlar içinden tahminen 3500 özel vakfın

bir kısmı, büyük ölçekli aile holdingleri (yıllık gelirleri en az birkaç yüz milyon dolar) tarafından kurulmuş ve idare edilmektedir. Bu vakıflar yapıları gereği (dışarıda herhangi bir fon geliştirme faaliyetinde bulunmamaktadırlar) tamamen filantropiktir ve gelirleri hem vakfin sermayesinden hem de holdingin ve ana şirkete bağlı diğer şirketlerin gelirlerinden gelmektedir. Bu vakıflar gelirlerini misyonlarına (eğitim kurumları, hastaneler, kültür ve sanat merkezleri en popüler ve en geleneksel hedefler arasındadır) göre daha önceden belirledikleri faaliyetler için kullanırlar. Bu anlamda holding vakıfları fon sağlayan / bağış yapan kuruluşlar değildir.

Son zamanlarda holdinglerle birleşen şirketler, sivil toplum kuruluşlarına doğrudan kaynak tahsisinde bulunmaya başladılar; bu belki de teşkilatların filantropik faaliyetler üzerinde daha fazla hak sahibi olmak istemelerinin bir göstergesidir. Vakıfların dışındaki kurumsal filantropi (şirket bağışları) daha yeni bir kavram olduğu için, şirket fonlarının tahsisi konusunda henüz belirlenmiş politikaları ve yaygın uygulamaları pek yoktur. Bu durumda bahsedilen şirketler, yönetim, pazarlama/halkla ilişkiler departmanlarının yürüttüğü resmi bir süreç ve bir mekanizma oluşturamamaktadır. Bu ayrıca ülkede hızla gelişmekte olan küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ) sektörünün de bir karakteristiğidir; vakıf kurmaktan çok sivil toplum kuruluşlarına bir kereye mahsus aynı veya nakdi proje desteği vermeyi tercih etmektedirler. Bu destek, kavram ve uygulamayı tam olarak anlamadıkları halde önceden belirlenmiş bir sürecin yokluğunda gerçekleşmektedir. Başka bir şık olarak, bazı şirketler seçtikleri birkaç sivil toplum kuruluşuyla çalışmayı tercih etmekte ve belli aktivite ve projelere sürekli sponsor olmaktadır. Diğer bağış verme şekilleri ise; iş vermeyi ve belli bir ürünün satışından ya da verilen bir hizmetten elde edilen gelirin bir miktarının vakfa bağışlandığı ürün bazlı kampanyaları içermektedir. Ayrıca Türkiye’de faaliyet gösteren çokuluslu/yabancı sermayeli şirketlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Çoğunun, merkezi kendi ülkelerinde olan vakıfları vardır ve merkez şirketin faaliyette bulunduğu ülkede yapacağı fon tahsisi için kendi kriterlerini, uygulama usullerini ve harcamalarını empoze etmektedirler. Bu yüzden bu kurumlarda, bağış yapma kavramı yerine belli girişimler için proje bazlı fon sağlama ve belirlenmiş alanları sürekli destekleme eğilimi biraz daha yaygındır. Bu şirketlerin bazıları, yerel bağış yaparken şirket vakıflarıyla doğrudan çalışmamaktadırlar. Daha önce sözü edilen, kurumsal filantropilere rehberlik edecek, resmi uygulamaları olmayan, Türk KOBİ’lerine benzer şekilde oluşturulan yerel ofisler, halkla ilişkiler veya pazarlama bütçesinden fon tahsisi yapmaktadırlar.

Sivil toplum kuruluşlarına doğrudan katkıda bulunan şirketler; gençlik ve kadından, çevre ve sanata kadar çeşitli konularda destek sağlama eğilimindedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta bunun gittikçe popülerleşen bir uygulama olmasıdır. Türkiye’de kurumsal filantropi üzerine özgün bir araştırma yapılmadığı için toplam bağış miktarını; konulara, şirketlerin ölçeğine ve etkinlik alanlarına göre hesap edememekteyiz. Ancak Türkiye’de büyük sivil toplum kuruluşlarının çoğu, farklı bağışçıların yer aldığı bağışçı portföylerinde elliden fazla bağışçı özel sektör şirketine ulaşabilmektedirler.

Son zamanlarda gittikçe artan şirket bağışlarının bir kısmı, kuruluşların sosyal ve filantropik amaçlarından ziyade pazarlama amaçlı sponsorluk hizmetlerine dönüşmüştür. Bu tabii ki ideal bir durum olmayıp; şirketler, bağış yapma ile bağışı, pazarlama kampanyaları için kullanma arasındaki etik çizgiyi riske edebilmektedirler. Bu yöntemin geri teptiği hallere ilişkin pek çok örnek vardır; bu durumda şirketler bağışı kamu yararına yapmadıkları, reklam kampanyası için yaptıkları iddiası ile suçlanmaktadır.

Yasal ve Mali Çerçeve

Uzun bir geçmişi olan yardım etme kültürüne rağmen, yasal ve mali çerçeve Türkiye’deki kurumsal filantropiyi destekleme konusunda zayıf kalmıştır. Bir şirket yaptığı bağışın en fazla %5’ini (kalkınmamış bölgelerde ise %10’unu) vergi matrahından düşebilmektedir. Avrupa’da da bu oran ortalama %10 civarındadır. Ancak bu bağışların kamu yararlı derneklere veya vergiden muaf vakıflara yapılabilmesi oldukça katı bir sınırlamadır;

çünkü 78.500 derneğin 474'ü ve 3443 özel vakfın 214 tanesi bu statüye sahiptir. Devlet tarafından kurulmuş vakıfların çoğunun, bağışlar için üst sınırı yoktur ve bir çoğuna kamu yararı statüsü verilmiştir. Kamu yararı statüsü için başvuru kriterleri oldukça sınırlayıcı olmakla birlikte ayrıca saydam olduğu da söylenemez. Birçok büyük holdingin kurduğu vakıflara bile vergi muafiyeti statüsü verilmemiştir. Türkiye'de yeni bir vakıf kurmak için en az 200.000 Amerikan Doları ve zorlu bir tescil süreci gerekmektedir. Bu durum, filantropik etkinliklerin yolunu açacak mekanizmaları geliştirmek isteyen küçük şirketler için caydırıcı olabilmektedir. Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV) Maliye Bakanlığı ve diğer kural koyucu organların daha çok imkan tanıyan yasal ve mali düzenlemeler yapması için etkin bir savunuculuk ortaya koymaktadır.

Devlet, bir yandan özel sektör ve üçüncü sektör ile daha sıkı işbirliği içine girerek değişimin gerçekleşmesi ve devletin yükünün hafifletilmesi için çaba sarf ederken, diğer yandan da bu amaçla yapılan harcamalara %100 vergi indirimini getirme sözü vermektedir. Geçenlerde İstanbul Menkul Kıymetler Borsası, Milli Eğitim Bakanlığı ile yeni okul inşa etmeleri için 325 milyon dolarlık katkı yapmayı taahhüt ettiği bir protokol imzalamıştır. Dolayısıyla özel sektör kuruluşlarının yaptığı bu tür yatırımlara aracılık edecek uygun mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir.

İleriye Bakış

Türkiye, hızla büyüyen özel sektörü varlığı; büyük, küçük ve yabancı şirketlerin kamu yararını destekleyici ilgisi ve çıkarları ile yerli kurumsal filantropi için güçlü bir potansiyel oluşturmaktadır. Buradaki zorluk, sivil toplum kuruluşlarına fon sağlama ve bağış yapma konusundaki düzenli uygulamaların eksikliğidir. Bağış mekanizması bir kurumun toplumsal kuruluşlara destek sağlaması için gerekli alt yapıyı oluşturmaktadır. Resmi ve belirlenmiş bir sürecin yokluğunda ve karar almaya, kaynak tahsisine ve değerlendirmeye rehberlik edecek kriterler oluşturulmadan, kurumsal bağış çok riskli ve devamsız hale gelebilir. En iyi ihtimalle, bir defaya mahsus ve rast gele yapılmış bir bağış olarak kalır; en kötü ihtimalle de bağış yanlış kullanılmış olur ve kurum bu olumsuz deneyimin ve kötü sonuçların etkisiyle sivil toplum kuruluşlarıyla çalışmayı bırakır.

Bu bağlamda kar amacı gütmeyen bir kuruluş olan TÜSEV; özel sektör bağışçıları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki ilişkinin gelişmesini sağlayacak yasal, mali ve işletmeye yönelik mekanizmaları güçlendirmeye odaklanmıştır. Amaç:

- Bilinç inşası ve bağışçı eğitim programlarının geliştirilmesi,
- Var olan veya potansiyel bağışçıların (özel sektör şirketleri veya vakıflar) kapasitesinin geliştirilmesi,
- Kurumsallaşmış filantropik yöntemlerin uygulanması için gerekli olan deneyimlerin belirlenmesi (şirketlerde belirli süreçlerin ve sorumlu birimlerin yaratılması ve/veya tüm şirketlerin vakıf kurmasının teşvik edilmesi),
- Daha elverişli bir yasal ve mali çerçevenin hazırlanmasıdır.

Türkiye'de filantropi kavramının yüzyıllara dayanan bir geçmişi olmasına rağmen, uygulama zamanla değişmiştir. Türkiye yavaş yavaş fakat emin adımlarla sivil katılımın ve sivil desteğe verilen önemin arttığı bir ülke haline gelmektedir. Şu anda başarı için gerekli olan; sivil toplumun desteğini teşvik edecek yerel kurumsal filantropi mekanizmalarının geliştirilmesidir. Bu dengeyi sağlamak, Türkiye'nin gelecekte ekonomik ve sosyal refaha ulaşması için ihtiyaç duyduğu gelişmelerin önünü açmakta yardımcı olacaktır

YEDİNCİ UYUM PAKETİ İÇİNDE YERALAN DERNEK VE VAKIFLARA İLİŞKİN YASA DEĞİŞİKLİKLERİ

Bilindiği üzere büyük ölçekli herhangi bir ölçümlene yapılmamasına rağmen Türk halkının büyük bir çoğunluğu AB'ne üyeliği istemekte ve bu yolda yapılan çalışmalara da destek vermektedir. Her ne kadar AB üyeliğinin getirisi ve Türk milletine maliyeti konusunda halkı bilgilendirecek ve bilinçlendirecek bazı cılız çalışmaların ötesinde ciddi veriler yoksa da, Türk halkı AB üyeliğini bir çağdaşlaşma, modernite, kalkınma ve gelecek projesi olarak algılamakta ve desteklemektedir. Bu durum ise çeşitli AB ülkelerinde daha önceleri yaşanan üyelik tartışmalarının ötesinde bizler için önemli bir imkan, siyaset kurumu için ise bir yeniden yapılanma fırsatıdır.

Bu bağlamda, Türkiye Avrupa Birliği'ne üyelik yolunda, tüm aday ülkelerin geçtiği hukuki, siyasi ve ekonomik reformların gerçekleştirildiği bir süreçten geçmektedir. Bu süreçteki hedef, demokratik sistemin tüm kurumları ve kurallarıyla işlemesinin sağlanmasıdır. Demokrasi ve demokratikleşme, ekonomik ve siyasi istikrar ile kalkınmanın ön koşuludur ve aynı zamanda, Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ve yargı yetkisini tanıdığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına uyulmasını da gerektirmektedir.

Bunu sağlamak üzere kamuoyunda 7.Uyum Paketi diye tanımlanan; Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı TBMM'de görüşülerek yasalaşmıştır. Bu yasa içinde birçok yasa değişikliği yer almakla birlikte burada bizleri, yani vakıf ve dernekleri yakından ilgilendiren değişiklikleri kısaca ele alacağız. Vakıf ve derneklerimizin bu değişiklikleri iyice özümlemesi, ona göre hareket etmesi, iş ve işlemlerini bu değişiklikler çerçevesinde yürütmesi çok önemlidir.

Bu değişikliklerin en önemlilerinden biri ise düşünce ve ifade hürriyetinin sınırlarının genişletilmesi ile ilgili olup, 7.Uyum Paketi içinde bu konuya çok önem verilmiştir. Kısaca özetleyecek olursak yapılan değişikliklerle 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen cezaların süresi indirilmiş, 4771 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanuna eklenen bir son fıkra hükmü ile de maddede belirtilen eylemlerin sadece eleştirmek amacıyla yapılan düşünce açıklamalarını içermesi halinde cezayı gerektirmeyeceği hükmü bağlanmıştır. Bu; nereden bakılırsa bakılsın bugüne kadar özlemi çekilen; birçok aydın, düşünür, yazar, siyasetçi, STK gönüllüsü ve hatta sade vatandaşın, yani tüm düşünen ve düşüncesini özgürce ifade etmeye çalışan bireylerin rahatsızlık duyduğu, düşünceye sınır getiren yasaların ayıklanması ve bir anlamda hayatımızdan çıkarılması anlamını taşımaktadır. Dileğimiz bu yasal değişikliklerin uygulamaya konulmasıdır.

Diğer taraftan 7.Uyum Paketi içinde doğrudan dernek ve vakıf hayatımızı ilgilendiren önemli yasal değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede 2908 sayılı Dernekler Yasasının, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasının bazı maddeleri ile 227 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılmakta, ayrıca 832 sayılı Sayıştay Kanununa yapılan bir ekleme ile de kamu kaynak ve imkanlarından yararlanan her türlü teşkilat, fon, işletme, şirket, kooperatif, birlik, vakıf ve derneklerin bu kaynak ve imkanlardan yararlanma çerçevesinde Sayıştay tarafından denetlenmeleri hükmü getirilmiştir.

2908 SAYILI DERNEKLER KANUNU

ESKİ HALİ

Amaç

Madde 1 – Bu Kanunun amacı, kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir gayeyi gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek kişinin bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmeleri suretiyle oluşturdukları derneklerle ilgili esasları düzenlemektedir.

Dernek Kurma Hakkı

Madde 4 – (Değişik: 26.3.2002 – 4748/5md.)

Fiil ehliyetine sahip ve on sekiz yaşını doldurmuş olan herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Ancak;

1. Türk Silahlı Kuvvetleri ile genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları ve özel kanunlarında dernek kuramayacakları belirtilen memur statüsündeki kamu hizmeti görevlileri,
2. Affa uğramış olsalar bile;
 - a) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçlardan biriyle mahkum olanlar,
 - b) Basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar, istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları ve resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından biriyle mahkum olanlar,
 - c) Türk Ceza Kanununun 316, 317 ve 318'inci maddelerinde yazılı suçlardan biriyle mahkum olanlar,

Sürekli olarak,

3. a) Türk Ceza Kanununun 312'inci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı suçtan mahkum olanlar hükmün kesinleştiği,
- b) Kurulması yasaklanmış dernekleri kuranlar ve yönetenler ile dernek için yasaklanmış faaliyetlerde bulunmaları

YENİ HALİ

Amaç

Madde 1 – Bu Kanunun amacı, kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir gayeyi gerçekleştirmek üzere, **gerçek veya tüzel en az yedi kişinin** bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmeleri suretiyle oluşturdukları derneklerle ilgili esasları düzenlemektedir.

Dernek Kurma Hakkı

Madde 4 – (Değişik: 26.3.2002 – 4748/5md.)

Fiil ehliyetine sahip ve on sekiz yaşını doldurmuş olan **gerçek kişiler ile tüzel kişiler**, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Ancak;

1. Türk Silahlı Kuvvetleri ile genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları ve özel kanunlarında dernek kuramayacakları belirtilen memur statüsündeki kamu hizmeti görevlileri, **sürekli olarak**,
2. a) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçlardan biriyle mahkum olanlar, b) Basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, **yağma**, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas, kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle mahkum olanlar, c) Türk Ceza Kanununun 316, 317 ve 318'inci maddelerinde yazılı suçlardan biriyle mahkum olanlar,

İki yıl süre ile,

3. Kurulması yasaklanmış dernekleri kuranlar ve yönetenler ile dernekler için yasaklanmış faaliyetlerde bulunmaları sebebiyle mahkemece kapatılmasına karar verilen derneklerin yöneticileri kapatma kararının kesinleştiği, tarihten itibaren **bir yıl** süre ile, Dernek kuramazlar.

sebebiyle mahkemece kapatılmasına karar verilen derneklerin yöneticileri kapatma kararının kesinleştiği, Tarihten itibaren beş yıl süre ile, Dernek kuramazlar.

Dernek tüzüğü

Madde 8 - Her derneğin bir tüzüğü bulunur. Bu tüzükte aşağıda gösterilen hususların belirtilmesi zorunludur.

1. Derneğin adı ve merkezi,
2. Derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek için, dernekçe sürdürülecek çalışma konuları ve çalışma biçimleri,
3. Dernek kurucularının ad ve soyadları, meslek veya sanatları, ikametgahları ve tabiiyetleri,
4. Derneğe üye olma, üyelikten çıkma ve çıkarılmanın şart ve şekilleri,
5. Dernek genel kurulunun kuruluş şekli, toplanma zamanı,
6. Genel kurulun görevleri, yetkileri, oy kullanma ve karar alma usul ve şekilleri,
7. Yönetim ve denetleme kurullarının görev ve yetkileri, ne suretle seçileceği, asıl ve yedek üye sayısı,
8. Derneğin şubesinin bulunup bulunmayacağı, bulunacak ise, şubelerin nasıl kurulacağı, görev ve yetkileri ile dernek genel kurulunda nasıl temsil edileceği,
9. Üyelerin ödeyecekleri yıllık aidat miktarı,
10. Derneğin iç denetim şekilleri,
11. Tüzüğün ne şekilde değiştirileceği,
12. Derneğin feshi halinde mal varlığının tasfiye şekli.

Kuruluş bildirisi ve tüzüklerin incelenmesi

Madde 10 - Bir ilde faaliyette bulunacak derneklerin kuruluş bildirisi ve eklerinin doğruluğu ile tüzükleri Valiliklerce otuz gün içinde, birden çok ilde faaliyet gösterecek derneklerin kuruluş bildirisi ve eklerinin doğruluğu ile tüzükleri İçişleri Bakanlığınca doksan gün içinde incelenir.

Dernek tüzüğü

Madde 8 - Her derneğin bir tüzüğü bulunur. Bu tüzükte aşağıda gösterilen hususların belirtilmesi zorunludur.

1. Derneğin adı ve merkezi,
2. Derneğin amacı ve bu amacı gerçekleştirmek için, dernekçe sürdürülecek çalışma konuları ve çalışma biçimleri,
3. Dernek kurucularının ad ve soyadları **veya unvanları**, meslek veya sanatları **yada faaliyet konuları**, ikametgahları ve tabiiyetleri,
4. Derneğe üye olma, üyelikten çıkma ve çıkarılmanın şart ve şekilleri,
5. Dernek genel kurulunun kuruluş şekli, toplanma zamanı,
6. Genel kurulun görevleri, yetkileri, oy kullanma ve karar alma usul ve şekilleri,
7. Yönetim ve denetleme kurullarının görev ve yetkileri, ne suretle seçileceği, asıl ve yedek üye sayısı,
8. Derneğin şubesinin bulunup bulunmayacağı, bulunacak ise, şubelerin nasıl kurulacağı, görev ve yetkileri ile dernek genel kurulunda nasıl temsil edileceği,
9. Üyelerin ödeyecekleri yıllık aidat miktarı,
10. Derneğin iç denetim şekilleri,
11. Tüzüğün ne şekilde değiştirileceği,
12. Derneğin feshi halinde mal varlığının tasfiye şekli.

Kuruluş bildirisi ve tüzüklerin incelenmesi

Madde 10 - Bir ilde faaliyette bulunacak derneklerin kuruluş bildirisi ve eklerinin doğruluğu ile tüzükleri Valiliklerce **otuz** gün içinde, birden çok ilde faaliyet gösterecek derneklerin kuruluş bildirisi ve eklerinin doğruluğu ile tüzükleri İçişleri Bakanlığınca **altmış** gün içinde incelenir.

Kuruluş bildirisinde, tüzükte ve kurucuların hukuki durumlarında kanuna aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde, bunların giderilmesi geçici yönetim kurulundan yazı ile istenir. Bu yazının tebliğinden itibaren otuz gün içinde belirtilen noksanlıklar tamamlanmaz veya kanuna aykırılık giderilmezse mahallin en büyük mülki amirinin ihbarı üzerine Cumhuriyet Savcılığı derneğin feshi için yetkili mahkemeye başvurur. Ayrıca derneğin faaliyetinin durdurulmasını da isteyebilir.

(Mülga: 3/7/1997-4279/6 md.)

Kuruluş bildirisinde ve tüzüklerde Kanuna, aykırılık veya noksanlık bulunmaz veya Kanuna aykırılık veya noksanlıklar 2 inci fıkrada belirtilen süre içinde giderilmiş bulunursa, kuruluş bildirisini ve tüzükleri inceleyen makam keyfiyeti derneğe yazıyla bildirir.

Üye olma hakkı

Madde 16 - (Değişik birinci fıkrada: 2/1/2003-4778/19 md.) Fiil ehliyetine sahip gerçek ve tüzel kişiler derneklere üye olabilirler.

Ancak, özel kanunlarında aksine hüküm bulunmamak şartıyla;

1. **(Değişik: 3/7/1997-4279/5 md.)** aşağıda gösterilenlerden: (1)

- a) Anayasa Mahkemesi üyeleri, Anayasa Mahkemesince,
- b) Yargıtay üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunca,
- c) Danıştay üyeleri, Danıştay Başkanlık Kurulunca,
- d) Sayıştay meslek mensupları ile savcı ve yardımcıları Sayıştay Daireler Kurulunca,
- e) Hakim ve savcılar, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca,

Verilen müsaade üzerine;

2. Bu Kanunun dördüncü maddesinde belirtilen diğer kamu hizmeti görevlileri ise ilgili buldukları bakanlıkça tespit ve ilan edilen, Derneklere üye olabilirler.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (2) ve (3) numaralı bendlerinde gösterilenler ile diğer kanunların derneklere üye olamayacaklarını belirttiği kişiler, ortaokul ve ortaöğretim öğrencileri dernek üyesi olamazlar.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (4) numaralı bendinde gösterilenler, bu bentte belirtilen yasak

Kuruluş bildirisinde, tüzükte ve kurucuların hukuki durumlarında kanuna aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde, bunların giderilmesi geçici yönetim kurulundan yazı ile istenir. Bu yazının tebliğinden itibaren otuz gün içinde belirtilen noksanlıklar tamamlanmaz veya kanuna aykırılık giderilmezse mahallin en büyük mülki amirinin ihbarı üzerine Cumhuriyet Savcılığı derneğin feshi için yetkili mahkemeye başvurur. Ayrıca derneğin faaliyetinin durdurulmasını da isteyebilir.

(Mülga: 3/7/1997-4279/6 md.)

Kuruluş bildirisinde ve tüzüklerde Kanuna, aykırılık veya noksanlık bulunması veya Kanuna aykırılık veya noksanlıklar 2 inci fıkrada belirtilen süre içinde giderilmiş bulunursa, kuruluş bildirisini ve tüzükleri inceleyen makam keyfiyeti derneğe yazıyla bildirir.

Üye olma hakkı

Madde 16 - (Değişik birinci fıkrada: 2/1/2003-4778/19 md.) Fiil ehliyetine sahip gerçek ve tüzel kişiler derneklere üye olabilirler.

Ancak, özel kanunlarında aksine hüküm bulunmamak şartıyla;

1. **(Değişik: 3/7/1997-4279/5 md.)** aşağıda gösterilenlerden:

- a) Anayasa Mahkemesi üyeleri, Anayasa Mahkemesince,
- b) Yargıtay üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunca,
- c) Danıştay üyeleri, Danıştay Başkanlık Kurulunca,
- d) Sayıştay meslek mensupları ile savcı ve yardımcıları Sayıştay Daireler Kurulunca,
- e) Hakim ve savcılar, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca,

Verilen müsaade üzerine;

2. Bu Kanunun dördüncü maddesinde belirtilen diğer kamu hizmeti görevlileri ise ilgili buldukları bakanlıkça tespit ve ilan edilen, Derneklere üye olabilirler.

Diğer kanunların derneklere üye olamayacaklarını belirttiği kişiler **ile ilköğretim** ve ortaöğretim öğrencileri dernek üyesi olamazlar.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (4) numaralı bendinde gösterilenler, bu bentte belirtilen yasak süresince dernek üyesi olamazlar.

(Değişik: 3.7.1997 – 4279 / 6.md.)

süresince dernek üyesi olamazlar.

(Değişik: 3.7.1997 – 4279 / 6.md.)

Yükseköğretim öğrenci derneklerine öğrenci olmayanlar; bu Kanunun 39 uncu maddesinde gösterilen derneklere, derneğin kurulduğu kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmayan kamu hizmeti görevlileri ve kamu hizmetlerinde çalışan meslek mensupları tarafından kurulan derneklere de o meslekten olmayanlar üye olamazlar.

Türk vatandaşı olmayanların derneklere üye olabilmeleri için Türk vatandaşlarında aranan şartlardan başka, o yabancının Türkiye`de ikamet etme hakkına sahip olması da gereklidir. Fahri üyelik için ikamet şartı aranmaz.

Dernek yönetim kurulu, üyelik için yapılan müracaatları en çok otuz gün içinde üyeliğe kabul veya isteğin reddi şeklinde karara bağlayıp sonucunu müracaat sahibine yazı ile duyurmak zorundadır.

Yükseköğretim öğrencilerinin, kurumlarından alacakları öğrenci belgesi ile öğrenci derneklerine yaptıkları müracaat üzerine üyeliğe kabulleri zorunludur.

Yükseköğretim öğrenci derneklerine öğrenci olmayanlar; derneğin kurulduğu kamu kurum ve kuruluşlarında çalışmayan kamu hizmeti görevlileri ve kamu hizmetlerinde çalışan meslek mensupları tarafından kurulan derneklere de o meslekten olmayanlar üye olamazlar.

Türk vatandaşı olmayanların derneklere üye olabilmeleri için Türk vatandaşlarında aranan şartlardan başka, o yabancının Türkiye`de ikamet etme hakkına sahip olması da gereklidir. Fahri üyelik için ikamet şartı aranmaz.

Dernek yönetim kurulu, üyelik için yapılan müracaatları en çok otuz gün içinde üyeliğe kabul veya isteğin reddi şeklinde karara bağlayıp sonucunu müracaat sahibine yazı ile duyurmak zorundadır.

Yükseköğretim öğrencilerinin, kurumlarından alacakları öğrenci belgesi ile öğrenci derneklerine yaptıkları müracaat üzerine üyeliğe kabulleri zorunludur.

Üyeliğin sona ermesi

Madde 17 - Öğrenci derneği üyesi iken öğrencilik sıfatı sona erenlerin, 39 uncu maddeye göre kamu hizmeti görevlilerince kurulan derneklerin üyesi iken o derneğin kurulduğu kamu kurum veya kuruluşundan veya kamu hizmetinden emeklilik dışında herhangi bir nedenle ayrılanların, derneklere üye olma hakkını kaybedenlerin ve dernek tüzüğüne aykırı hareketlerinden dolayı üyelikten çıkarılanların, kayıtlı buldukları derneklerdeki üyelikleri sona erer.

Yukarıda belirtilen durumlardan birinin tespiti halinde, üyelik kaydı dernek yönetim kurullarınca silinir.

Şubelerin kuruluşu

Madde 31 - Dernekler, tüzüklerinde belirtilmiş olmak kaydıyla gerekli görülen yerlerde şube açabilirler. Kamuya yararlı dernekler hariç diğer dernekler, il, merkez ilçe, ilçe ve köylerde birden fazla şube açamazlar.

Bu amaçla, dernek yönetim kurulunca yetki

Üyeliğin sona ermesi

Madde 17 - Öğrenci derneği üyesi iken öğrencilik sıfatı sona erenlerin, kamu hizmeti görevlilerince kurulan derneklerin üyesi iken o derneğin kurulduğu kamu kurum veya kuruluşundan veya kamu hizmetinden emeklilik dışında herhangi bir nedenle ayrılanların, derneklere üye olma hakkını kaybedenlerin ve dernek tüzüğüne aykırı hareketlerinden dolayı üyelikten çıkarılanların, kayıtlı buldukları derneklerdeki üyelikleri sona erer.

Yukarıda belirtilen durumlardan birinin tespiti halinde, üyelik kaydı dernek yönetim kurullarınca silinir.

Şubelerin kuruluşu

Madde 31 - Dernekler, tüzüklerinde belirtilmiş olmak kaydıyla gerekli görülen yerlerde şube açabilirler.

Bu amaçla, dernek yönetim kurulunca yetki verilen en az üç kişi tarafından şubenin açılacağı yerin en büyük mülki amirliğine yazılı müracaat yapılır. Bu

verilen en az üç kişi tarafından şubenin açılacağı yerin en büyük mülki amirliğine yazılı müracaat yapılır. Bu yazıda, kurucuların adı ve soyadı, baba adı, doğum yeri ve tarihi, meslek veya sanatı, ikametgahi ve tabiiyeti ile şube merkez adresinin bildirilmesi ve yazıya dernek tüzüğünden iki örnek ile yetki belgelerinin eklenmesi zorunludur.

Şube kurucularının, şubenin açılacağı yerde en az altı aydan beri ikamet etmeleri zorunludur.

yazıda, kurucuların adı ve soyadı, baba adı, doğum yeri ve tarihi, **unvanı**, meslek veya sanatı, **faaliyet konuları**, ikametgahi ve tabiiyeti ile şube merkez adresinin bildirilmesi ve yazıya dernek tüzüğünden iki örnek ile yetki belgelerinin eklenmesi zorunludur.

Şube kurucularının, şubenin açılacağı yerde en az altı aydan beri ikamet etmeleri zorunludur.

Öğrenci derneklerinin amaç ve faaliyetleri

Madde 38 – (Değişik: 26.3.2002 – 4748/5 md.) Yükseköğretim kurumlarında kayıtlı öğrenciler, ancak, eğitim, öğretim, çalışma, moral, beslenme, dinlenme ihtiyaçlarının karşılanması, beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi ve öğrencilerin bu konularda kurum idaresi veya diğer kuruluşlar nezdinde temsil edilmesi amaçlarıyla öğrenci derneği kurabilirler.

Öğrenci derneklerinin amaç ve faaliyetleri

Madde 38 – (Değişik: 26.3.2002 – 4748/5 md.) Yükseköğretim kurumlarında kayıtlı öğrenciler, ancak, eğitim, öğretim, çalışma, moral, beslenme, dinlenme **sanat, kültür, bilim** ihtiyaçlarının karşılanması, beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi ve öğrencilerin bu konularda kurum idaresi veya diğer kuruluşlar nezdinde temsil edilmesi amaçlarıyla öğrenci derneği kurabilirler.

NOT: Kalın yazılarak yapılan açıklamalar 4963 Sayılı Yasa ile yapılan kanun maddesi başlıklarını ve madde değişikliklerini göstermektedir.

2911 SAYILI TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞLERİ KANUNU

ESKİ HALİ

Birden fazla toplantıları erteleme

Madde 15 - Bir il sınırı içinde aynı günde birden çok toplantı yapılmak istenmesi halinde vali, emrindeki güvenlik kuvvetlerinin ve gerektiğinde yararlanabileceği diğer güçlerin bu toplantıların güvenlik içinde yapılmasını sağlamaya yeterli olmadığı kanısına varırsa, toplantılardan bir kısmını otuz günü aşmamak üzere bir kez erteleyebilir. Bu ertelemeye müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.

YENİ HALİ

Birden fazla toplantıları erteleme

Madde 15 - Bir il sınırı içinde aynı günde birden çok toplantı yapılmak istenmesi halinde vali, emrindeki güvenlik kuvvetlerinin ve gerektiğinde yararlanabileceği diğer güçlerin bu toplantıların güvenlik içinde yapılmasını sağlamaya yeterli olmadığı kanısına varırsa, toplantılardan bir kısmını **on** günü aşmamak üzere bir kez erteleyebilir. Bu ertelemeye müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.

Toplantının bölge valiliği ve İçişleri Bakanlığınca ertelenmesi

Madde 16 - a) Bir bölge valiliğine bağlı illerden; birden çok ilde aynı günde toplantı

Toplantının bölge valiliği ve İçişleri Bakanlığınca ertelenmesi

Madde 16 - a) Bir bölge valiliğine bağlı illerden; birden çok ilde aynı günde toplantı

yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili valilerce bölge valiliğinden takviye istenmesi halinde, bölge valisi bu isteklerin karşılanamayacağı kanısına varırsa, takviye gönderilemeyen illerdeki toplantılar otuz günü aşmamak üzere bölge valiliğince bir kez ertelenebilir.

b) Aynı günde birden çok bölge valiliğine bağlı illerde toplantı yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili bölge valilerince İçişleri Bakanlığında takviye istenmesi halinde, İçişleri Bakanlığı bu isteklerin karşılanamayacağı kanısına varırsa, takviye gönderilemeyen bölge valiliğine bağlı illerdeki toplantılar otuz günü aşmamak üzere İçişleri Bakanlığınca bir kez ertelenebilir.

Ertelemede müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.

Toplantının yasaklanması veya ertelenmesi

Madde 17 - Bölge valisi, vali veya kaymakam, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya milli güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ana niteliklerini yok etmek amacıyla güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde veya Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile belirli bir toplantıyı yasaklayabilir veya iki ayı aşmamak üzere erteleyebilir.

Yasaklama veya erteleme kararının tebliği

Madde 18 - Bölge valisi, Vali veya kaymakamlarca yasaklanan veya ertelenen veya İçişleri Bakanlığı tarafından ertelenen toplantılara ilişkin gerekçeli yasaklama veya erteleme kararı toplantının başlama saatinden en az yirmi dört saat önce bir yazı ile düzenleme kurulu başkanına veya bulunamadığı takdirde üyelerden birine tebliğ edilir. Vali veya kaymakamlarca yasaklanan veya ertelenen toplantılar hakkında bölge valiliğine ve İçişleri Bakanlığına, bölge valilerince yasaklanan veya ertelenen toplantılar için de İçişleri

yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili valilerce bölge valiliğinden takviye istenmesi halinde, bölge valisi bu isteklerin karşılanamayacağı kanısına varırsa, takviye gönderilemeyen illerdeki toplantılar **on** günü aşmamak üzere bölge valiliğince bir kez ertelenebilir.

b) Aynı günde birden çok bölge valiliğine bağlı illerde toplantı yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili bölge valilerince İçişleri Bakanlığında takviye istenmesi halinde, İçişleri Bakanlığı bu isteklerin karşılanamayacağı kanısına varırsa, takviye gönderilemeyen bölge valiliğine bağlı illerdeki toplantılar **on** günü aşmamak üzere İçişleri Bakanlığınca bir kez ertelenebilir.

Ertelemede müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.

Toplantının ertelenmesi veya bazı hallerde yasaklanması

Madde 17 - Bölge valisi, vali veya kaymakam, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya milli güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ana niteliklerini yok etmek amacıyla güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde veya Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile belirli bir toplantıyı yasaklayabilir veya **bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir.**

Erteleme veya Yasaklama kararının tebliği

Madde 18 - Bölge valisi, Vali veya kaymakamlarca **ertelenen veya yasaklanan** veya İçişleri Bakanlığı tarafından ertelenen toplantılara ilişkin gerekçeli **erteleme veya yasaklama** kararı toplantının başlama saatinden en az yirmi dört saat önce bir yazı ile düzenleme kurulu başkanına veya bulunamadığı takdirde üyelerden birine tebliğ edilir. Vali veya kaymakamlarca ertelenen veya yasaklanan toplantılar hakkında bölge valiliğine ve İçişleri Bakanlığına, bölge

Bakanlığına bilgi verilir.

17 inci maddede belirtilen durumlarda; toplantının en az yirmi dört saat önce tebliğ şartı aranmaksızın bölge valiliği, valilik veya kaymakamlıklarca yasaklanabileceği veya ertelenebileceği haller yönetmelikte gösterilir.

Toplantının ertelenen günden sonraki bir günde yapılabilmesi, düzenleme kurulunun 10 uncu maddeye göre yeni bildirimde bulunmasına bağlıdır.

valilerince ertelenen veya yasaklanan toplantılar için de İçişleri Bakanlığına bilgi verilir.

17 inci maddede belirtilen durumlarda; toplantının en az yirmi dört saat önce tebliğ şartı aranmaksızın bölge valiliği, valilik veya kaymakamlıklarca **ertelenebileceği veya yasaklanabileceği** haller yönetmelikte gösterilir.

Toplantının ertelenen günden sonraki bir günde yapılabilmesi, düzenleme kurulunun 10 uncu maddeye göre yeni bildirimde bulunmasına bağlıdır.

İl veya İlçelerde bütün toplantıların yasaklanması

Madde 19 - Bölge valisi, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya Milli Güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ana niteliklerini yok etmek amacını güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde veya Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile bölgeye dahil illerin birinde veya birkaçında veya bir ilin bir veya birkaç ilçesinde bütün toplantıları üç ayı geçmemek üzere yasaklayabilir. Valiler de aynı sebeplere dayalı olarak ile bağlı ilçelerin birinde veya bir kaçında bütün toplantıları üç ayı geçmemek üzere yasaklayabilir.

Yasaklama kararı gerekçeli olarak verilir. Kararın özeti yasaklamanın uygulanacağı yerlerde mutad vasıtalarla ilan edilir. Ayrıca, İçişleri Bakanlığına bilgi verilir.

NOT: Kalın yazılarak yapılan açıklamalar 4963 sayılı yasa ile kanun madde başlıklarında ve maddelerde yapılan değişiklikleri göstermektedir

İl veya İlçelerde bütün toplantıların ertelenmesi veya yasaklanması

Madde 19 - Bölge valisi, kamu düzenini ciddi şekilde bozacak olayların çıkması veya Milli Güvenlik gereklerinin ihlal edilmesi veya Cumhuriyetin ana niteliklerini yok etmek amacını güden fiillerin işlenmesinin kuvvetle muhtemel bulunması halinde veya Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile bölgeye dahil illerin birinde veya birkaçında veya bir ilin bir veya birkaç ilçesinde bütün toplantıları **bir** ayı geçmemek üzere yasaklayabilir. Valiler de aynı sebeplere dayalı olarak **suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde;** ile bağlı ilçelerin birinde veya bir kaçında bütün toplantıları **bir** ayı geçmemek üzere yasaklayabilir.

Yasaklama kararı gerekçeli olarak verilir. Kararın özeti yasaklamanın uygulanacağı yerlerde mutad vasıtalarla ilan edilir. Ayrıca, İçişleri Bakanlığına bilgi verilir.

227 SAYILI VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

ESKİ HALİ

Kanun No: 4771

Madde : 4/B

Resmi Gazete: 9.8. 2002 no: 24841

EK MADDE 3 – Türkiye’de kurulan vakıflar, amaçları doğrultusunda uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hallerde, İçişleri ve Dışişleri bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle, Vakıflar Genel

YENİ HALİ

Kanun No: 4963

Madde : 29

Resmi Gazete: 7.8.2003 no: 25792

EK MADDE 3 – Türkiye’de kurulan vakıflar, amaçları doğrultusunda uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hallerde, Dışişleri Bakanlığının görüşü

Müdürlüğü'nün bağlı bulunduğu Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu'nun izniyle yurt dışında kurulmuş vakıf veya kuruluşlara üye olabilirler.

Türkiye'de kurulan vakıfların vakıf senedinde belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere uluslararası faaliyette bulunması ve yurt dışında şube açması ile yurt dışındaki benzer amaçlı vakıf veya kuruluşlarla işbirliği yapması, İçişleri ve Dışişleri bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün bağlı bulunduğu Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.

Yabancı ülkelerde kurulmuş vakıflar, uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hallerde, karşılıklı olmak koşuluyla, İçişleri ve Dışişleri bakanlıklarının görüşleri alınmak suretiyle, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün bağlı bulunduğu Bakanlığın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunun izniyle Türkiye'de faaliyette bulunabilirler, şube açabilirler, üst kuruluşlar kurabilirler, kurulmuş üst kuruluşlara katılabilirler veya kurulmuş vakıflarla işbirliği yapabilirler.

Bu vakıflar, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar hakkında uygulanan mevzuata tabidir.

alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışında kurulmuş vakıf veya kuruluşlara üye olabilirler. Türkiye'de kurulan vakıfların, vakıf senedinde belirtilen amaçlarını gerçekleştirmek üzere uluslararası faaliyette bulunması ve yurt dışında şube açması ile yurt dışındaki benzer amaçlı vakıf veya kuruluşlarla işbirliği yapması, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının iznine bağlıdır.

Yabancı ülkelerde kurulmuş vakıflar, uluslararası alanda işbirliği yapılmasında yarar görülen hallerde, karşılıklı olmak koşulu ile, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle, İçişleri Bakanlığının izniyle Türkiye'de faaliyette bulunabilirler, temsilcilik kurabilirler, şube açabilirler, üst kuruluşlar kurabilirler, kurulmuş üst kuruluşlara katılabilirler veya kurulmuş vakıflara işbirliği yapabilirler.

Bu vakıflar, Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar hakkında uygulanan mevzuata tabidir.

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE VAKIFLARA VERGİ MUAFİYETİ TANINMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 4962 **Resmî Gazete: 7 Ağustos 2003 Sayı: 25192**

MADDE 20. – Gelirlerinin en az üçte ikisini nev'î itibarıyla genel, katma ve özel bütçeli idarelerin bütçeleri içinde yer alan bir hizmetin veya hizmetlerin yerine getirilmesini amaç edinmek üzere kurulan vakıflara, Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınabilir.

Bunların vergi muafiyetinden yararlanması ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin şartlar, usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Olağan denetimler sırasında veya yaptırılacak özel denetimler sonucunda vergi muafiyeti tanınmasına ilişkin şartları kaybettikleri tespit edilen vakıfların vergi muafiyetleri, birinci fıkrada öngörülen yöntemle kaldırılabilir

VAKIFLARA VERGİ MUAFİYETİ TANINMASINA İLİŞKİN
KURUMLAR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ
(Seri No: 83)

Resmî Gazete: 2 Eylül 2003 Sayı:25217

07.08.2003 tarihli ve 25192 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 30.07.2003 tarihli ve **4962 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanunun** 20 nci maddesinde, "Gelirlerinin en az üçte ikisini nevi itibarıyla genel, katma ve özel bütçeli idarelerin bütçeleri içinde yer alan bir hizmetin veya hizmetlerin yerine getirilmesini amaç edinmek üzere kurulan vakıflara, Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınabilir.

Bunların vergi muafiyetinden yararlanması ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin şartlar, usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir,

Olağan denetimler sırasında veya yaptırılacak özel denetimler sonucunda vergi muafiyeti tanınmasına ilişkin şartları kaybettikleri tespit edilen vakıfların vergi muafiyetleri, birinci fıkrada öngörülen yöntemle kaldırılabilir," hükmüne yer verilmiştir.

4962 sayılı Kanunun 20 nci maddesi ile Bakanlığımıza verilen yetki çerçevesinde, vakıflara vergi muafiyeti tanınmasının şartları, vergi muafiyeti tanınan vakıfların yerine getireceği yükümlülükler ve vergi muafiyetinin kaldırılmasına ilişkin usul ve esaslar aşağıda açıklanmıştır.

1 - Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınmasının Şartları

4962 sayılı Kanunun 20 ncî maddesi uyarınca vergi muafiyeti tanınması talebinde bulunacak vakıfların başvuru tarihi itibarıyla aşağıda belirtilen şartların hepsini bir arada taşıması gerekmektedir.

1.1. Faaliyet Konusu

Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınacak vakfın; sağlık, sosyal yardım, eğitim, bilimsel araştırma ve geliştirme, kültür ve çevre koruma ile ağaçlandırma konularında faaliyette bulunmayı amaç edinmiş olması gerekir. Vakfın faaliyet konusu bu sayılanlardan birisi veya birden fazlası ile ilgili olabilir. Ancak, vergi muafiyeti talebinde bulunacak vakfın bu faaliyetlerinin kamuya açık ve Devletin kamu hizmeti yükünü azaltıcı etki yapacak düzeyde olması gerekir. Belli bir yöre veya belli bir kitleye hizmeti amaçlayan vakıflara vergi muafiyeti tanınması mümkün değildir.

1.2. Faaliyet Süresi

Vakıfların, vergi muafiyeti talebinde bulunmadan Önce kuruldukları tarihten itibaren en az bir yıl süre ile faaliyette bulunuyor olması ve bu süre içindeki faaliyetleri ile Devletin kamu hizmeti yükünü azaltıcı etki sağlamış olmaları gerekmektedir.

1.3. Defter Tutma

Vergi muafiyeti tanınacak vakıfların bilanço esasına göre defter tutmaları gerekir. Bu vakıfların, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre birinci sınıf tüccarlar tarafından tutulması gereken defterleri aynı Kanunda belirtilen süreler içinde tasdik ettirerek kullanmaları ve muhasebe kayıtlarının Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine uygun olması, vakfa ait iktisadi işletmeler bulunması halinde bunlar için de ayrıca defter

tasdik ettirmeleri ve vakfın muhasebe kayıtları ile iktisadi işletmesinin muhasebe kayıtlarını birbiriyle karışmasını önleyecek şekilde ayrı ayrı izlemeleri gerekmektedir.

1.4. Mal Varlığı ve Yıllık Gelir

Vergi muafiyeti talebinde bulunan vakıfların vergi muafiyeti talebinde buldukları tarihte en az 300.000.000.000. TL. (üçyüz milyar lira) gelir getirici mal varlığına ve en az 30.000.000.000.TL. (otuz milyar lira) yıllık gelire sahip olmaları gerekir. Yıllık gelirin tespitinde; genel, özel ve katma bütçeli idareler bütçelerinden yapılan yardımlar ile bağış niteliğindeki gelirler dikkate alınmaz. Bu tutarlar, her yıl Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre o yıl için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artar ve izleyen yılda bu miktarlar esas alınır. Bu miktarların hesabında, bir milyar liraya kadar olan tutarlar dikkate alınmaz,

1.5. Gelirin Harcanma Şekli

Vakıf resmi senedinde, 4962 sayılı Kanununun 20 nci maddesi hükmüne uygun olarak yıl içinde elde edilen brüt gelirlerin en az üçte ikisinin sağlık, sosyal yardım, eğitim, bilimsel araştırma ve geliştirme, kültür ve çevre koruma ile ağaçlandırma faaliyetlerinden oluşan amaçlara harcanacağı yazılı olması ve son bir yılda bu koşulu fiilen yerine getirmiş olması ve vergi muafiyetinin devamı süresince de bu şarta uyulması gerekir. Vakfın amaçlarına ayrılması ve harcanması gereken miktarlar hiçbir şekilde başka bir amaçla kullanılamaz. Ancak, yönetim ve idame giderleri ile ihtiyata ve vakıf malvarlığını artırıcı yatırımlara ayrılan miktarların, tamamının veya bir kısmının vakfın amaçlarına yönelik hizmetlere harcanması mümkündür.

1.6. İlgili Kuruluşların Görüşünün Alınması

Vakıfların vergi muafiyetleri taleplerinin Maliye Bakanlığınca ilk değerlendirilmesi yapıldıktan sonra, vakfa vergi muafiyeti tanınıp tanınmayacağı konusunda Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün ve vakıf resmi senedinde amaç edinilen konulara göre ilgili diğer kuruluşların görüşleri alınır. Vakıflar Genel Müdürlüğü ve ilgili kuruluşların bu konudaki görüşlerini vergi muafiyeti talebinde bulunan vakfın kurulduğu tarihten itibaren vergi muafiyeti talebinde bulunduğu tarihe kadarki faaliyetleri ile Devletin kamu hizmeti yükünü ne ölçüde azalttığını kendi denetim elemanlarına (denetim birimi bulunmayan kuruluşların yetkili organlarıncaya) yaptırarak incelemelere dayanarak bildirmeleri ve yazıları ekinde inceleme raporu ve tutanağın bir örneğini de Maliye Bakanlığınca göndermeleri gerekmektedir. Herhangi bir incelemeye dayanmayan görüşler, ilgili vakfa vergi muafiyeti tanınmasında gözönünde bulundurulmaz.

1.7. Maliye Bakanlığı Merkezi Denetim Elemanlarıncaya Yapılacak İnceleme

Yukarıda sayılan şartların yerine getirilmesi halinde, vergi muafiyeti talebinde bulunan vakfın, kurulduğu tarihten inceleme tarihine kadar olan faaliyet ve çalışmaları, görevlendirilecek Bakanlık merkezi denetim elemanıncaya incelenir.

Bakanlık merkezi denetim elemanlarıncaya yapılacak incelemelerde; vakfın son bir yıl içindeki faaliyetleri ile Devletin kamu hizmeti yükünü ne ölçüde azalttığı ve bu Genel Tebliğ ile belirlenen diğer şartları taşıyıp taşımadığı tespit edilir. İnceleme elemanının ilgili vakfa vergi muafiyeti verilip verilmemesi konusundaki görüşü raporda açık olarak belirtilir.

2 - Vergi Muafiyetinden Yararlanmada Usul

Bakanlar Kurulu'nca 4962 sayılı Kanununun 20 nci maddesine göre tanınacak vergi muafiyetinden yararlanmak isteyen vakıflar, taleplerini içeren bir yazı İle Maliye Bakanlığı'na başvuruda bulunurlar

Bu vakıflar başvuru yazısının ekinde;

1- Vakıf resmi senedinin 5 örneğini,

2- Gelir getirici malvarlığı ve yıllık gelire ilişkin bilgi ve belgeleri,

3- Kuruldukları tarihten başvuru tarihine kadarki süre içinde resmi senette yazılı olup, amaçlar arasında yer alan sağlık, sosyal yardım, eğitim, bilimsel araştırma ve geliştirme, kültür ve çevre koruma ile ağaçlandırma konuları ile ilgili olarak gösterilen faaliyetleri içeren faaliyet raporunu,

Bakanlığa gönderirler.

Bakanlıkça, bu Genel Tebliğ ile belirlenen şartların talepte bulunan vakıfça yerine getirilip getirilmediğinin tespiti bakımından ibraz edilen belgeler üzerinde ön inceleme yapıldıktan ve uygunluğu sağlandıktan sonra vakfa vergi muafiyeti tanınıp tanınmayacağı konusunda Vakıflar Genel Müdürlüğü ve diğer ilgili kuruluşların görüşleri alınır. Kuruluşlar tarafından olumlu görüş verilirse veya vergi muafiyeti verilmesinde sakınca bulunmadığı bildirilirse, vakfın faaliyetleri ve hesapları bir merkezi denetim elemanına incelettirilir. İnceleme sonucu düzenlenen inceleme raporunun da olumlu olması halinde bu rapor, vakıf resmi senedinin ve başvuru dilekçesinin birer örneği, Bakanlığın bu konudaki görüşünü içeren bir yazı ile Bakanlar Kurulu'ndan vergi muafiyeti kararı alınmak üzere Başbakanlığa gönderilir.

3 - Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıfların Yükümlülükleri

3.1. Resmi Senet Değişikliklerinde İzin Alınması

Vergi muafiyeti tanınan vakıfların yönetimlerinde resmi senette değişiklik yapılmasının düşünülmemesi halinde, değişiklik gerçekleştirilmeden önce bu konuda Maliye Bakanlığı'ndan izin alınması zorunludur. İzin alınmaksızın yapılan değişikliğin bu Genel Tebliğ ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine aykırı olması halinde Bakanlıkça tanınan süre içinde resmi senet vakıf yönetimince eski haline getirilmez ya da değişiklik Bakanlıkça öngörülen şekilde düzeltilmez ise vakfın vergi muafiyetinin kaldırılmasına ilişkin hükümler uygulamaya konulur.

3.2. Gönderilecek Mali Tablolar ve Raporlar

Bakanlar Kurulu kararı ile vergi muafiyeti tanınan vakıflarca, dönem sonunda düzenlenecek bilanço ve gelir gider tablosu ile bir yıllık faaliyetlerinin sonuçlarını gösteren kesin bütçelerin birer Örneği, yıllık faaliyet raporu ve yeminli mali müşavirce düzenlenmiş tasdik raporu ile birlikte yılın ilk üç ayı içinde Bakanlığa gönderilir. Ancak, yıllık faaliyet raporu dışındaki belgelerin 3568 sayılı Kanun ve ilgili Genel Tebliğ esaslarına uygun olarak yeminli mali müşavire onaylatılmış olması gerekir. Yeminli mali müşavire onaylatılmadan gönderilen belgeler hiç gönderilmemiş sayılır.

3.3. Fon Oluşturulması

Bakanlar Kurulu kararı ile vergi muafiyeti tanınan vakıfların, yıllık gelirlerinin en az üçte ikisini elde edildiği yıl içinde amaçlarına harcamaları esastır. Elde edildiği yıl içinde amaçlara harcanması gerektiği halde vakıf yönetiminin iradesi dışında harcanamayan

gelirler, sonraki yılın tahmini bütçesine konulur ve bu miktardan yönetim ve idame giderleri ile ihtiyata ve vakıf malvarlığını artırıcı yatırımlara pay ayrılmadan, tamamı o yıl içinde vakfın amaçlarına harcanır. Bu durumun geçerli bir nedene dayanmaksızın süreklilik göstermesi (üst üste iki yıl gibi) vergi muafiyeti şartlarının ihlali anlamına gelir. Ancak, sözü edilen gelir fazlaları, vakıf resmi senesinde yazılı sağlık, sosyal yardım, eğitim, bilimsel araştırma ve geliştirme, kültür ve çevre koruma ile ağaçlandırma faaliyetleriyle ilgili amaçların gerçekleştirilmesine yönelik yatırımlar için üç yıl süre ile bir fon hesabında tutulabilir. Bunun için ilgili vakıfça, yatırıma ilişkin yönetim kurulu kararıyla yatırım projesinin ana hatlarını (maliyetini, finansman kaynaklarını, gerçekleştirme süresini vb.) içeren bir yazı ile Maliye Bakanlığı'n a başvurularak izin alınması gerekir. Bu suretle finansmanı için fon oluşturulmasına izin alınan yatırımın üç yıllık süre içinde tamamlanamaması halinde, gecikme gerekçeleri Bakanlıkça uygun görülürse sözü edilen süre iki yıl daha uzatılabilir.

4 - Vergi Muafiyetinin Kaldırılması

Bakanlar Kurulu kararı ile vergi muafiyeti tanınan vakıfların, Bakanlıkta oluşan dosyalarının incelenmesi veya olağan denetimler ya da yaptırılacak özel denetimler sonucunda;

- Yasal yükümlülüklere uymadıklarının,
- Resmi senetlerinde yazılı sağlık, sosyal yardım, eğitim, bilimsel araştırma ve geliştirme, kültür ve çevre koruma ile ağaçlandırmaya yönelik amaçları dışında faaliyette bulduklarının.

- Son yıllardaki faaliyetleri dikkate alındığında resmi senette yazılı amaçlarını

gerçekleştirmelerinin mümkün olmadığını,

- Genel Tebliğ ile belirlenen yükümlülükleri yerine getirmediüklerinin,

tespiti halinde, tespit edilen hususlar hakkında ilgili vakıftan açıklama istenir. Vakıf yönetimince Bakanlıkça verilen süre içinde açıklama yapılmaz veya yapılan açıklamalar yeterli görülmezse veya açıklamalar yeterli görülmekle beraber vakıf Bakanlıkça yapılan uyarıya rağmen benzeri ihlalleri tekrarlırsa, Maliye Bakanlığınca Vakıflar Genel Müdürlüğünün de görüşü alınarak Bakanlar Kurulu'ndan vakfın vergi muafiyetinin kaldırılması istenir.

Vergi muafiyeti kaldırılan vakıflar, muafiyetin kaldırıldığı tarihten itibaren beş yıl geçmedikçe yeniden vergi muafiyeti talebinde bulunamazlar. Bu sürenin bitiminden sonra vergi muafiyeti talebinde bulunan vakıflara bu Genel Tebliğde yazılı şartları taşımaları koşulu ile yeniden vergi muafiyeti tanınabilir.

5 - Diğer Hususlar

5.1. Şartlı Bağışlarla ilgili işlemler

Vakfın amaçları arasında yazılı bir hizmetin gerçekleştirilmesi şartıyla yapılan bağışların, hizmetin gerçekleştirildiği yıllarda harcanması öngörülen kısmının o yılın gelirleri arasında gösterilmesi gerekir.

Vakfın malvarlığına eklenmesi ve gelirlerinin vakfın amaçları içinde yer alan bîr hizmet veya hizmetlerin yerine getirilmesinde kullanılması şartıyla yapılan bağışlarda, ana para

vakfın mal varlığı sayılacak, ancak bu paranın getireceği gelir, vakfın gelirleri arasında dahil edilecektir.

Muhasebe işlemleri yönünden de şartlı bağışlar vakfın defterlerinde ayrı hesaplarda izlenir. Şartlı bağış para olarak yapılmış ise bu para fon olarak yine ayrı bir hesapta gösterilir.

5.2. Vakfa Bağlı İktisadî İşletmelerde Muhasebe İşlemleri ve İşletme Gelirlerinin Vakıf Bütçesinde Gösterilmesi

Vakfa bağlı veya ait iktisadi işletme bulunması halinde vakıfla işletmenin muhasebe işlemlerinin ayrı defterlerde izlenmesi ve vakfın işlemleriyle iktisadi İşletmenin işlemlerinin birbirinden ayrılması gerekir. İktisadi işletmenin dönem sonunda oluşan kârından ödenmesi gereken vergiler ve diğer yasal yükümlülükler ayrıldıktan sonra kalan net kâr, vakıf bütçesine gelir olarak aktarılır.

5.3. Vakfa Tahsis Edilen Mal Varlığının Satışı veya Kamulaştırılması

Vakfa tahsis edilen mal varlığının satışı ya da kamulaştırılmasından elde edilen gelirler yıllık giderlere harcanmayıp, vakfa gelir sağlayacak yatırımlara tahsis edilebilir. Ancak bu paraların yatırımlara harcanmadan önceki dönemde içinde değerlendirilmesinden elde edilen faizin vakfın yıllık gelirlerine dahil edilmesi zorunludur,

5.4. Vergisel Avantajlar

Vakıflar tüzel kişilikleri itibarıyla kurumlar vergisi kapsamına girmediklerinden, vergiden muaf vakıf statüsü kazanan vakıfların kurumlar vergisinden muafiyetleri de söz konusu olmamaktadır.

Vergiden muaf vakıf statüsünü kazanan vakıflar halen mevcut düzenlemelere göre,

1- 25.10.1984 tarih ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 17 nci maddesinin I ve 2 numaralı fıkraları kapsamına giren teslim ve hizmetleri için katma değer vergisi istisnasından,

2- 08.06.1959 tarih ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin (k) bendine göre, bu vakıflara kuruluşu için veya kurulduktan sonra tahsis olunan malların intikalinde veraset ve intikal vergisi istisnasından,

3- 02.07.1964 tarih ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 59 uncu maddesinin (b) bendine göre, bu vakıflar tarafından iktisap edilecek gayrimenkul lerin ve sair aynı hakların tescilleri ve şerhi gerektiren işlemleri İle bunlara ait tesislerin ve bu tesislerin sonradan iktisap edecekleri gayrimenkullerin ve sair aynı hakların tescilleri ve şerhi gerektiren işlemleri ve bunların terkinlerinde harç istisnasından,

4- 29.07.1970 tarih ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 4 üncü maddesinin (m) fıkrasına göre, resmi senesinde yazılı amaçlara tahsis edilmek şartıyla vakfa ait binalar için emlak vergisi muafiyetinden,

yararlanmaktadır.

Diğer taraftan, yukarıda sayılan muafiyet ve istisnalar vakfın tüzel kişiliğine yönelik olup, vakfa ait iktisadi İşletmelerin bu muafiyet ve istisnalardan yararlanması mümkün bulunmamaktadır.

Bu Genel Tebliğ ile 28 Temmuz 1994 tarih ve 22004 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **48 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği yürürlükten kaldırılmıştır.**

Tebliğ olunur.

VAKIFLARIN VERGİ MUAFİYETİ KONUSUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİĞE İLİŞKİN AÇIKLAMA

ÖNCEKİ UYGULAMA

Bu muafiyetin nasıl elde edileceği 1967 yılında kabul edilen 903 Sayılı Kanun'un 4 Nolu Maddesi ile aşağıdaki gibi belirlenmişti;

"903 Sayılı Kanun , Madde 4

Bakanlar Kurulunca, gelirlerinin en az % 80'ini, nev'i itibariyle genel, özel ve katma bütçeli idareler bütçeleri içinde yer alan bir hizmetin veya hizmetlerin yerine getirilmesini istihdaf etmek üzere tahsisen kurulacağı kabul edilen vakıflara, tahsis edilen miktar için vergi muafiyeti tanınabilir."

Vergi Muafılığından yararlanma ve Muafılığın Kaybına ilişkin usul ve esaslar da 25.7.1970 tarih ve 7/1066 nolu Vakıflar Hakkında Tüzüğü'nün 37 Nolu Maddesinde belirlenmişti. Yukarıdaki Kanun ve Tüzük hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığı'nda vakıflara vergi muafiyeti tanınmasının şartları, vergi muafiyeti tanınan vakıfların yerine getireceği yükümlülükler, vergi muafiyetinin kaldırılması ve vergiden muaf vakıflarla ilgili uygulamada karşılaşılan sorunlar hakkında 28/7/1994 tarih ve 48 No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'ni yayınlamıştı.

FARKLAR

Görüleceği üzere

- % 80 oranı 2/3 olarak değiştirilmiştir. Vergiden muaf olabilmek için vakıfların önceden gelirlerinin % 80'ini belirlenen amaca tahsis etmeleri gerekirken bu oran % 67'ye (=2/3) indirilmiştir.
- Vergi Muafiyetinin tanınmasına ilişkin esaslar değişmemiştir. Bu esasları Maliye Bakanlığının belirleyeceği önceden Vakıf Tüzüğü ile belirtilirken şimdi 4962 Sayılı Kanun'un 20'inci Maddesi ile belirtilmektedir.
- Vergi Muafiyetinde önceden "tahsis edilen miktar için vergi muafiyeti" tanınabilir ibaresi çıkarılmıştır.
- "kurulacağı kabul edilen vakıflara" ibaresi kurulan vakıflara olarak değiştirilmiştir.

YENİ DÜZENLEME İLE İLGİLİ UYGULAMANIN USUL VE ESASLARI

4962 Sayılı Kanun'un 20 No'lu Maddesi yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir. Açıkça belirtilmemiş olsa da 903 Sayılı Yasa ve Vakıflar Tüzüğü'nün 37'inci maddesi yürürlükten kalkmış olmaktadır. Vergi Muafiyeti verilmesine ilişkin yöntem değişmemişse de, özellikle amaca yönelik harcama oranının düşürülmesi nedeniyle Maliye Bakanlığının usul ve esaslara ilişkin yeni bir tebliğ yayınlaması gerekmektedir.

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 4964 **Resmi Gazete: 15 Ağustos 2003, Sayı: 25200**

KAMU İHALE KANUNU

MADDE 1. - 4.1.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 2 inci maddesinin birinci fıkrasını (b) ve (c) bentleri ile ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

b) Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.

c) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (**mesleki kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç**) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

Ancak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve bu Fonun hisselerine kısmen ya da tamamen sahip olduğu bankalar, 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ((e) bendinde belirtilen yapım ihaleleri hariç) ile enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüs, işletme ve şirketler bu Kanun kapsamı dışındadır.

KAMU İHALE KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİĞE İLİŞKİN AÇIKLAMA

30.7.2003 tarihinde kabul edilen 4964 No'lu Kanun ile 4.1.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda değişiklikler yapılmıştır. Vakıf Üniversiteleri ile ilgili maddenin eski ve yeni metinleri aşağıdaki gibidir;

Eski Madde

Madde 2-c) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (mesleki kuruluşlar hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

Değişiklikten sonraki Madde

Madde 2 -c) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (mesleki kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç)

DEĞİŞİKLİĞİN YORUMU

Önceki Kanunla Özel Vakıfların kurdukları üniversiteler özel kanunla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar oldukları gerekçesi ile Kamu İhale Kanunu Madde 2/c uyarınca Kanun kapsamına alınmıştı. Değişiklikle Vakıf Üniversiteleri Kanun kapsamı dışına çıkarılmıştır.

DİĞER DERNEK VE VAKIFLARIN DURUMU

Kanun diğer dernek ve vakıflarla ilgili herhangi bir değişiklik yapmamıştır. Kamu İhale Kurumunun web sayfasında yer alan açıklamalara göre aşağıda yer alan çeşitli dernek ve vakıfların Kamu İhale Kanunu karşısındaki durumları şöyledir: (Kamu İhale Tebliği No: 2003/5 den alıntı)

a. İdareye Bağlı Dernekler, Vakıflar, Tüzel Kişiler

Kamu İhale Kanununun "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesinde, "genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, özel idareler ve belediyeler ile bunlara bağlı birlikler, tüzel kişilikler" Kanun kapsamında sayılmıştır.

Dernek, vakıf veya sandık gibi özel hukuk tüzel kişilerinin bir idareye bağlı olması durumu;

- İdarenin bütçesinden tüzel kişiliğe kaynak aktarılması, personel, araç, gereç ve ikametgah sağlanması,

- Tüzel kişiliğin idarenin görev alanında faaliyet göstermesi veya idareye görev olarak verilen bazı hizmetlerin tüzel kişilik tarafından doğrudan veya dolayısıyla görülmesi ve bu hizmetin karşılığı olarak her ne ad altında olursa olsun gelir elde edilmesi,

- Dernek tüzüğünde, vakıf senedinde veya sandık ana statüsünde idare teşkilatında görevli kamu personelinin görevleri nedeniyle, dernek veya vakıfların üyeliklerinde, yönetim ve denetiminde bulunmalarının öngörülmüş olması ve bu şekilde organik bağ kurulması,

biçiminde ortaya çıkmakta olduğundan, konular bu belirlemeler çerçevesinde değerlendirilmiştir;

Kamu İhale Kurumunun tebliğinden nakledilen yukarıdaki açıklamalara göre kamu kuruluşları tarafından kurulmakla beraber kamu ile yukarıda sayılan ilişkileri olmayan Dernekler, Vakıflar, Tüzel Kişiler kanun kapsamında olmayacaktır.

b. Türkiye Kızılay Derneği

Kamu İhale Kanunu kapsamında yer almamaktadır.

c. Türk Hava Kurumu

Kamu İhale Kanunu kapsamında yer almamaktadır.

d. Çevre Koruma Vakıfları

Kamu İhale Kanununun kapsamında bulunmaktadır.

e. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Kamu İhale Kanunu kapsamında bulunmaktadırlar.

f. Sosyal Tesisler

Kanun kapsamındaki idareler bünyesinde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarına ait eğitim ve dinlenme tesisleri, misafirhane, kreş, spor tesisleri gibi sosyal tesisler Kamu İhale Kanunu kapsamında yer almaktadır.

TRANS-AKDENİZ SİVİL TOPLUM DİYALOGU – AKDENİZ’DE KADIN VE EĞİTİM

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı, Van Leer Jerusalem Foundation ve European Foundation Center işbirliği ile 15-17 Haziran tarihlerinde “Akdeniz’de Kadın ve Eğitim” konulu bir konferans düzenlendi. Bu konferans EFC Trans- Mediterranean Civil Society Dialogue (Akdeniz Sivil Toplum Diyalogu-TMCD) çerçevesinde organize edildi.

1997 yılında başlayan TCMD, sivil toplum mekanizma ve yapılarını geliştirmek ve ileriye götürmek için Akdeniz çevresinde bulunan vakıflar, kurumsal kuruluşlar ve onlardan bağlı alanlar arasında işbirliği başlatmayı, güçlendirmeyi ve yaygınlaştırmayı amaçlamaktadır. Bu yıl TMCD başlıca ilgi alanı olarak, Akdeniz Bölgesinde kadın ve eğitim sorunlarını seçmiştir. Diyalog, eğitim ve toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkinin birçok yönü üzerinde durarak toplumsal cinsiyet eşitsizliğini güçlendiren mekanizmaların eğitim yoluyla ne şekilde aşılabileceğini incelemektedir. Aynı zamanda kadınların eğitimini arttırmaya yönelik yeni araştırmalar, politika ve program stratejilerinin belirleme ve eğitim kanalıyla kadınların, toplumsal cinsiyet adaleti konusunda etkili olabilmelerinin yolları üzerinde görüş alış-verişinde bulunma amacı güdülmektedir. Bu beklentilerden yola çıkılarak konferansta çeşitli Akdeniz ülkelerinden gelen konferans katılımcıları, ülkelerindeki kadın eğitimi politikaları ve uygulamaları hakkındaki düşünce ve bilgilerini paylaşmışlardır.

Konferansta, kadın ve eğitim alanı içinde yer alan pek çok konu tartışıldı: bunlardan, kadınların yetkinleşmesi; ulusal eğitim sistemi ve hükümet programları; kadın ve kamusal alan; toplumsal cinsiyet ve politika üretimi; din ve toplumsal cinsiyet; filantropi, fon sağlama ve Akdeniz toplumlarında kadına ve eğitime yapılan müdahale; toplumsal cinsiyet ve eğitimin etkilerinin ve gelişiminin ölçülmesi, konuları ağırlık kazandı. Özellikle “kadınların güçlendirilmesi” nosyonun tanımlanması ve bir amaç olarak, buna ulaşmada kullanılacak araçlar açısından oldukça farklı fikirler ortaya atıldı ve diğer tartışmalar da bu eksen üzerinde temellendi. Sosyal, ailevi, ekonomik dış etkenlerin kadınların güçlendirilmesi için pek de çözüm yaratmadığını, ancak içsel etkenlerin çok daha önemli rol oynadığını savunan konuşmacılar oldu. Kavramsal veya uygulamalı nosyonlar ele alınırken kadınların güçlendirilmesine karşı yapılan müdahalelerin göz ardı edilmemesi konusunda fikir birliğine varıldı.

Pek çok hükümetin, BM ve Dünya Bankası gibi önde gelen kurumsal kuruluşların desteğiyle, eğitim reformu için sarf ettiği enerji ve zaman farklı ülkelerdeki örnekler kapsamında ele alındı. Temel eğitim ve diğer eğitim inisiyatifleri için hükümetlerin çabası çok önemli ve temel olsa da, hükümetlerin bu konuya yaklaşım biçimi, uygulama yöntemleri ve uygulamanın ardındaki siyasi iradenin iyi analiz edilmesi gereği konuşmacılar tarafından savunuldu. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin önündeki engellerin eğitim yoluyla aşılması için bunun ulusal bir öncelik haline getirilmesi, ulusal eğitim stratejilerinde yer alması ve siyasi iradenin tam olarak ortaya konulması gerekmektedir. Ayrıca bu uygulamalar diğer alanlarda da toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar geliştirilerek desteklenmelidir.

Kamusal alanda kadınlar konusu tartışmaların önemli bir bölümünü oluşturdu ve şu soruların ortaya atılmasına neden oldu: “Kadınların kamusal alana katılımı artıyor mu, eğer öyleyse bunu ölçen şeyler nelerdir?” ve “Eğitimlerinin karşılığını alabiliyorlar mı?”. Tartışma; kadınların katılımı ve temsil düzeyini yansıtan göstergelerin , eğitimin kadınların güçlenmesine etkisini ölçmek için kullanımındaki önemi üzerinde odaklandı.

Politika üretimi ve uygulaması konusunda savunuculuğun, lobi faaliyetlerinin ve politikaları etkileme girişimlerinin önemine dikkat çekildi. Konuşmacılar, ülkelerindeki kadınların çoğunun haklarının farkında olmadığına ve kadınların katıldığı, politika üretimi ve uygulamasını etkileyebilecekleri platformların var olmadığına işaret ederken; diğer yandan karar alıcılar, uygulayıcılar ve politika reformcularını bir araya getiren ve sistematik değişimler doğuran başarılı girişimlere ve örgütlenmelere örnekler verdiler.

Tartışılan diğerk bir konu ise yerel destek ve fon sağlama idi; bu bağlamda yerel kaynakları harekete geçirmede karşılaşılan zorluklar üzerinde duruldu. Yabancı bağışçılar ele alındığında ortaya çıkan sorunların başında, hedef yararlanıcıların ihtiyaçları ile kurumsal bağışçıların belirlediğı programların örtüşmemesi gelmektedir. Yabancı bağışçılar çoğı zaman programların uygulamasına müdahalede bulunmakta ve oldukça sıkı direktifler vermektedirler. Burada önemli olan noktanın bağışçı yapan ve bağışçı kabul eden tarafların birbirini iyi anlaması olduğı belirtildi. Bağışçıların hedef topluluğun ihtiyaçlarını belirleme kapasitesine daha duyarlı olmalarının ve bağışçılarının açıklığıının iki tarafın da kazanacağı başarılarla öncülük edeceği öne sürüldü. Ayrıca yabancı fon sağlayıcılarının geleceğı dönük ve yeni projeleri desteklemeye eğiliminin, sürmekte olan programların bu kaynaklardan fonlandırılmasına pek de olanak tanımadığı savunuldu. Bu noktada yerel yurttaş girişimleri için yerel desteğın önemi vurgulandı.

VEHBİ KOÇ VAKFI AVRUPA'NIN EN BÜYÜK 40 VAKFI ARASINA GİRDİ

Vehbi Koç Vakfı; 2002 yılında kamu yararına yaptığı 50.4 milyon dolarlık yardımıyla, kamu yararına hizmet veren kuruluşlarla ilgili araştırma ve makaleleriyle tanınan *Philanthropy in Europe* dergisinin "Avrupa'nın En Büyük 40 Vakfı" listesine 26'ncı sıradan girdi ve listeye Türkiye'den giren tek vakıf oldu. Listede daha çok İngiltere'de (yaptığı toplam yıllık bağış: €930.4m), Almanya'da (€633.6m) ve İtalya'da (€417.05m) etkinlik gösteren vakıflar ağırlıklı olarak yer alsa da dokuz ülke daha listede temsil edilmiştir: İspanya (€292.2m), Hollanda (€260.2m), Portekiz (€158m), İsviçre (€145.2m), İsveç (€121.15m), Fransa (€58m), Türkiye (€44.4m), Belçika (€25m) ve Finlandiya (€20m).

<http://www.philanthropyineurope.com/> adresinden ayrıntılı bilgi alabilirsiniz.

Eczacıbaşı ve Toplum

Daha kaliteli bir yaşam için

"Sanat ve kültüre dönük her türlü yatırım , doğrudan doğruya toplumun sosyal varlığı, ekonomisi, politikasıyla bütün benliğinin de geliştirilmesine yapılmış bir katkıdır."
Dr. Nejat Eczacıbaşı

ECZACIBAŞI VAKFI

1978 yılında kurulan Eczacıbaşı Vakfı'nın kuruluş belgesinde amaçları, Türkiye'nin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak, bilimsel araştırmaları desteklemek, Türk kültür ve sanatını korumak ve geliştirmek, Türk eğitime ve köy kalkınmasına yardımda bulunmak, biçiminde belirleniyor.

Vakıf, amaçları doğrultusunda, "Modern Türk Resim Koleksiyonu" düzenliyor, müzik alanında olağanüstü yetenekli genç sanatçıların yurtdışındaki virtüözlük öğrenimlerine katkıda bulunuyor. Uluslararası İstanbul Film Festivali çerçevesinde düzenlenen ulusal yarışmada "Eczacıbaşı Vakfı Yılın En İyi Türk Film" ve "Eczacıbaşı Vakfı Yılın En İyi Türk Yönetmeni" ödüllerinin yanı sıra, grafik sanatı alanında da "Eczacıbaşı Vakfı Yılın Genç

Grafik Sanatçısı Ödülü"nü veriyor. İstanbul ve İzmir'deki Eczacıbaşı okulları başta olmak üzere, ilk ve orta öğretim kuruluşlarıyla bilimsel araştırma kurumlarına destekler sağlıyor.

Dr. Nejat F. Eczacıbaşı Vakfı ise, Uluslararası İstanbul Film Festivali çerçevesinde düzenlenen ulusal yarışmada "Eczacıbaşı Vakfı Yılın En İyi Türk Film" ve "Eczacıbaşı Vakfı Yılın En İyi Türk Yönetmeni" ödüllerini veriyor.

Eczacıbaşı'nın kurumsal kimliğinde sanatın çok önemli bir yeri var. . Toplumun gelişmesi için kültür ve sanata katkıda bulunma bir ilke olarak kurumun yapısı içinde yer bulmuştur. Türkiye gibi kaynakları dar olan ülkelerde büyük şirketlerin; organizasyon becerileri, dış ilişkileri ve yetkin yönetici kadrolarıyla sanat için önemli olanaklar yaratabileceği düşüncesinden yola çıkarak vakıf, kültür ve sanata daima destek vermiştir. Eczacıbaşı'nın kültür sanat etkinlikleri hem maddi açıdan hem de insan emeği açısından ticari çapının üzerinde olmuştur.

MAL VE HİZMET SATIŞLARI KDV'DEN MUAF OLAN VAKIFLARIN MAL VE HİZMET ALIŞLARINDA ÖDEDİKLERİ KDV

KDV Kanunu'nun 17/1 Maddesine göre kamu menfaatine yararlı dernekler ile Bakanlar Kurulunca Vergi Muafiyeti tanınan vakıfların;

- İlim, fen ve güzel sanatları, tarımı yaymak, islah ve teşvik etmek amacıyla yaptıkları teslim ve hizmetleri,
- Tiyatro, konser salonu, kütüphane, sergi, okuma ve konferans salonları ile spor tesisleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kültür ve eğitim faaliyetlerine ilişkin teslim ve hizmetleri,
- Yukarıda sayılan kurum ve kuruluşların hastane, nekahathane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, kan bankası ve organ nakline mahsus bankalar, anıtlar, botanik ve zooloji bahçeleri, parklar ile veteriner, bakteriyoloji, seroloji ve distofajin laboratuvarları gibi kuruluşlar, öğrenci veya yetiştirme yurtları, yaşlı ve sakat bakım ve huzurevleri, parasız fakara aşevleri, düşkünevleri ve yetimhaneleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri,

KDV'den muaftır. Bu muafiyet uyarınca mal ve hizmet satışlarına KDV uygulanmaz. Ancak bu dernek ve vakıfların mal ve hizmet alımlarında herhangi bir muafiyet yoktur. KDV muafiyeti bedelsiz olarak- bağış şeklinde- yapılan mal teslimi ve hizmet ifalarında vardır.

Alımlarda KDV ödenmesi, satışlarda KDV tahsil edilmemesi nedeniyle bu kuruluşların ödedikleri KDV'ler gider olarak bünyelerinde kalacaktır. Ödenen KDV'lerin Bilançolarda Devreden KDV veya Mahsup Edilecek KDV ya da herhangi bir adla alacaklar arasında gösterilmemesi gerekir. Ödenen KDV'leri ilgili dönemlerde giderler arasında gösterilmelidir.

ULUSAL PROGRAM

"Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı" ile "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar'ın Kabulü", Bakanlar Kurulu'nca 23.6.2003 tarihinde kararlaştırılmıştır. Buna göre Siyasi Kriterlerin 2inci maddesinde **Dernek Kurma Özgürlüğü, Barışçı Toplantı Hakkı ve Sivil Toplum**'dan aşağıdaki şekilde bahsedilmektedir.

Hükümet, sivil toplumun güçlendirilmesini ve demokratik yaşama katılımını desteklemeye devam edecektir. Bu çerçevede, ilgili mevzuatın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ve özellikle Sözleşmenin 11., 17. ve 18. maddelerinin lafzına ve ruhuna uygunluk açısından gözden geçirilmesine devam edilecektir.

Bu bağlamda,

- Dernekler ve vakıflar ile toplantı ve gösteri yürüyüşlerine ilişkin mevzuat gözden geçirilecek, çeşitli kanunlarda yer alan hükümler az sayıda kanunda toplanarak yeknesaklık sağlanacak,
- Dernekler ve vakıflar ile toplantı ve gösteri yürüyüşlerine ilişkin yasal ve idari değişiklikler etkili uygulanacaktır.

Resmi Gazete: 24 Temmuz 2003, Sayı: 25178

DERNEK BEYANI

Bilindiği üzere, derneklerin 2002 yılı faaliyetleri, gelir – gider hesapları ve bilançoları ile ilgili olarak vermek durumunda oldukları beyanın süresi 30 Nisan 2003 tarihinde sona ermiştir. Bu tarihe kadar gerekli beyanda bulunmayan dernekler ise para cezası ile karşı karşıya kalmıştır. AB Uyum Yasaları çerçevesinde 2908 Sayılı Dernekler Yasasında yapılan değişiklik ile ilk kez 2003 yılında derneklerin denetimi bu şekilde müfettiş denetimi yerine beyan usulüne dönüşmüştür. Uygulamanın yeni oluşu, derneklerin yoğun yasal mevzuat değişikliklerini takip edememeleri ve bilgi noksanlığı nedeniyle karşılaşılan bu durumun giderilmesi, yani beyan süresinin uzatılması için İçişleri Bakanlığı'na yaptığımız başvuru uygun bulunmuş ve ilgili Yönetmeliğe gerekli ilave yapılmıştır. Yakında çıkacak olan yönetmelik derneklerimize ek bir beyan süresi verecektir.

VAKIF VE DERNEKLERDE MARKA TESCİLİ

Son günlerde sivil toplum kuruluşları arasında logo, marka, isim, slogan gibi, kuruluşları ile özdeşleşmiş imajların başkalarının kullanımından ve yararlanmasından nasıl kurulabileceğine ilişkin sorular almaktayız. Bu nedenle burada hem tescil işleminden ve hem de marka kavramının sivil toplum kuruluşları için öneminden bahsetmenin yararlı olacağı görüşüdeyiz.

Genel anlamda marka bir işletmenin mal veya hizmetlerini bir başka işletmenin mal veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlama koşuluyla kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edebilen, baskı yoluyla yayınlanabilen çoğaltılabilen her türlü işaret olarak tanımlanmaktadır.

Marka sivil toplum kuruluşları açısından son derece önemlidir. Marka olmuş kuruluş deyimi de bunun bir ifadesidir. Konuya bu bakımdan yaklaşıldığında, her biri birer özel hukuk tüzel kişisi olan vakıf ve dernekler hizmet ve ürün üreten sivil toplum kuruluşları olarak varlıklarını sürdürebilmeleri ve hizmet pazarında tutunabilmeleri için öncelikle kamuoyu tarafından gereği gibi , algılanmalı, tanınmalı, hizmetleri ile marka, isim ve kullandıkları sloganların toplumsal kabul ve destek görmesi gerekmektedir. Bu çok önemli bir husustur.

Aslında ticari, sınai ve zirai hayatımızda daha çok yerleşmiş olan marka konseptinin günümüzde önemli bir kullanım alanı da sivil toplum alanıdır. Henüz ülkemizde yeteri kadar bilinmemesi ve önemi anlaşılmamasına rağmen marka ve isim hakları batıda yaygın uygulaması olan, tanınmışlık endeksi dediğimiz endeksle ölçümlenen ve toplumun örgütlü sivil topluma bakış açısına verdiği önemi ve değeri tanımlayan hukuki ve ekonomik bir ölçüt ve yaratılmış bir haktır.

Ülkemizde marka tescili, Merkezi Ankara'da bulunan Türk Patent Enstitüsü tarafından yapılmaktadır. Başvuru ve gerekli belgeler için aşağıdaki adresten ve web sitesinden bilgi alınabilir.

Adres : Türk Patent Enstitüsü
Necatibey Cad. No: 49
06440 Kızılay – ANKARA
Telefon : 0312-232 54 25 (10 hat)
Faks : 0312-232 54 37 / 424 12 63
Web : <http://www.turkpatent.gov.tr>

DERNEK İLANLARI

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü, Basın İlan Kurumu ve 81 İl Valiliği'ne gönderdiği 15 Temmuz 2003 tarihli Genelge ile 2908 Sayılı Dernekler Yasasının 13 üncü ve 21 inci maddeleri ile 4721 Sayılı Medeni Kanunun 61 inci ve 77 inci maddeleri gereğince derneklerin vermek durumunda oldukları ilanlara ilişkin bir hatırlatmada bulunmuştur. Bu genelge basında yer alması ile birlikte büyü tepkiye neden olmuştur. Bilindiği üzere 2.1.1961 tarih ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanununun 2 inci maddesi bu görevi Basın İlan Kurumuna vermiştir. Ancak günümüz şartlarında, iletişim araçlarındaki büyük gelişmelere rağmen yerel gazetelerde dernek ilanlarının verilmesinin gerek dernek üyelerinin bilgilendirilmesi, gerek kamuoyunun bilinçlendirilmesi açısından hiçbir yararı yoktur. Zira hiçbir dernek üyesi ve sade vatandaş bir yerel gazeteyi alıp okumamaktadır. Bu uygulama kaynak israfından başka bir şey değildir. Diğer taraftan İstanbul'da 23 bin civarında dernek olup buna karşılık 20 yerel gazetenin ilan kabul etmeye yetkili kılındığı düşünülürse durumun ciddiyeti daha iyi anlaşılır. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün bu genelgesi ile yerel gazeteler bir araya gelerek tekel oluşturmuş ve ilan bedelleri fahiş bir hale gelmiştir. İçişleri Bakanlığı'na gerekli başvuruda bulunarak bu genelgenin geri çekilmesi istenmiştir.